

Utbildningsplan – Elevlicens hängflyg

1 Introduktion

Den här utbildningsplanen beskriver utbildning som skall leda till utfärdande av *Elevlicens hängflyg* enligt *Svenska Hängflygförbundets Verksamhetshandbok (VHB)*. För att påbörja utbildning till *Elevlicens hängflyg* skall deltagaren ha fyllt 15 år och bedömas lämplig av den utbildande instruktören. För att *Elevlicens hängflyg* skall kunna utfärdas måste deltagaren även uppfylla de krav som anges i utbildningsplanerna för kompetenstilläggen *Backglidning* och/eller *Markbogsering*. För att utfärda *Elevlicens hängflyg* i samband med kompetenstillägget *Markbogsering*, skall deltagaren även uppfylla de krav som anges i utbildningsplan *Höjdflygning*. Vid eventuella avvikelser mellan den här utbildningsplanen och VHB är det alltid VHB som gäller.

2 Syfte

Syftet med utbildningen är att ge deltagarna teoretiska och praktiska färdigheter och kunskaper, samt rätt attityd, för att på egen hand kunna fortsätta träna inom de kompetenstillägg där utbildning genomförts och godkänts av instruktör.

3 Lärandemål

3.1 Kunskapsmål

Efter utbildning till *Elevlicens hängflyg* skall deltagaren självständigt kunna bedriva platsbunden flygning inom de kompetenstillägg där utbildning genomförts och godkänts av instruktör. Kunskaper skall ha förvärvats inom följande områden:

- **Självkänedom:** Nybörjarens situation och utveckling, risker som är förknippade med att vara nybörjare, egna begränsningar som kan påverka ens förmåga att flyga på ett säkert sätt
- **Aerodynamik:** lyftkraft, motstånd, stabilitet, svängar, stall, luft- och markhastighet, kurs och färdriktning (avdrift)
- **Meteorologi:** Vindar, vindgradient, turbulens, termik, kritiska väderförhållanden
- **Kunskap om utrustning:** Hängglidarens konstruktion och principiella funktioner, kraven på utrustningens skick, lämplig utrustning för nybörjare, kontroll av utrustning före flygning
- **Gällande regelverk:** Visual meteorological conditions (VMC), visual flight rules (VFR), luftrumsregler, väjningsregler, åtgärder vid haveri och tillbud, befogenheter som hängflygare med aktuella behörigheter
- **Hängflygets organisation:** Svenska hängflygförbundets organisationsstruktur, Svenska hängflygförbundets utbildningssystem (fortsatt utbildning och flygning efter utbildningen)
- **Nödsituationer:** Farliga situationer och moment, första hjälpen och åtgärder vid olycka, haveri- och tillbudsrapportering
- **Uppträdande:** allemansrätten, omdöme, att vara förebild för andra

3.2 Färdighetsmål

Efter utbildningen skall deltagaren

- Själständigt kunna bedriva platsbunden flygning under enkla förhållanden
- Kunna bedöma lämplig situation för flygning
- Ha sådan förmåga att flygskickligheten successivt kan ökas utan att ytterligare utbildning ges innan utbildning för kommande steg
- Kunna handskas med utrustningen på lämpligt sätt

3.3 Attitydmål

Efter utbildningen skall deltagaren

- Ha respekt för nybörjarens situation och utveckling samt de risker som är förknippade med att vara nybörjare
- Ha respekt för de gränser som bör sättas för att full flygsäkerhet skall råda
- Inse bestämmelsernas betydelse och vikten av att följa dem
- Vara villig att agera som ett föredöme för andra potentiella och nuvarande piloter samt gentemot allmänheten, samt agera i enlighet med det uppträdande som Svenska Hängflygförbundet förväntar sig av sina medlemmar
- Förstå vikten och betydelsen av att rapportera haverier och händelser för att hjälpa andra att undvika faror
- Vara villig att, på ett konstruktivt sätt, samarbeta med den lokala klubben och med Svenska hängflygförbundet för fortsatt utveckling av hängflyget i Sverige

4 Riktlinjer för Genomförande

4.1 Allmänt

Säkerheten för deltagarna skall vara ledande vid utbildning och målet är att utbildningen skall genomföras utan att haverier eller tillbud inträffar.

Utbildningen skall genomföras på lämplig plats. Ytor skall vara godtagbart släta så att risken för skador på grund av markbeskaffenheten minimeras. Avstånd och vinklar till hinder skall vara godtagbara för att ofrivilliga islag i hinder skall kunna undvikas. Markformationen skall vara sådan att turbulens och rotoror inte menligt påverkar säkerheten.

Väderförhållandena sammantaget skall vara sådana att flygningen genomförs under för nybörjare lämpliga förhållanden. Detta innebär att olämpliga gränsvärden för vindstyrka, byighet och sidvind inte skall överskridas. Gränsvärdena påverkas om flera negativa faktorer samverkar. Platsens utseende mm påverkar också gränsvärdena varför exakta värden inte kan anges. Normalt bör vinden inte överstiga 4 m/s. Sidvindskomponenten och byigheten bör vara liten (ju svagare vind desto högre sidvindskomponent kan tillåtas), och det bör vara nollvind eller lätt motvind under start och landning. Det väsentligaste är att de sammantagna förhållandena blir godtagbara/lämpliga.

Deltagarnas utbildningsståndpunkt, förmåga och dagsform skall vara ledande i utvärderingen av vilka förhållanden som kan godtas under utbildning. Således bör förhållandena variera så att deltagarna får erfarenhet av varierande vindstyrka. Sidvind och mycket svaga vindar krävs under del av utbildningen för att lärandemålen skall nås. Trötthet och distraktion främjar inte inläringen och utgör i vissa fall faromoment i utbildningen. Instruktören skall vara uppmärksam på elevernas koncentrationsnivå och lägga in vilopausar under utbildningen efter behov.

4.2 Genomgång före första flygningen

Vissa väsentliga delar skall ovillkorligen gå igenom innan den praktiska flygutbildningen påbörjas och eleven skall ha möjlighet att därefter ompröva sitt beslut om utbildning.

Teoretiska moment:

- Målet med utbildningen
- Hur utbildningen är upplagd och vad som ingår i utbildningen
- Villkor för återbetalning av kursavgift vid avbruten utbildning
- Om deltagaren avbryter utbildningen
- Om instruktören avbryter utbildningen, t.ex. för att hen anser att eleven är olämplig för flygning
- Avtal om ansvar vid skador på tredje part, utrustning eller kroppsskador
- Risker med sporten
- Försäkringar
- Eventuellt tillstånd att flyga för minderåriga deltagare

Praktiska moment:

- Visa riggning och beskriv hängglidaren
- Visa hur man hanterar hängglidaren och selen

4.3 Obligatoriska moment

Den praktiska utbildningen redovisas i utbildningsplanerna för den startmetod som används under utbildning till *Elevlicens hängflyg*, dvs. i utbildningsplanerna *Backglidning* eller *Markbogsering*. Om markbogsering används som startmetod ingår även de praktiska moment som beskrivs i utbildningsplanen *Höjdflygning*.

4.4 Genomgång mellan flygningarna

Det är lämpligt att varva teori och praktik. Teorigenomgångar med verkligheten som förebild och demonstrationsobjekt är normalt att föredra. Nedan redovisas teoridelarna i lämplig ordningsföljd. Teorigenomgångar bör kompletteras med självstudier.

- Vindar: vindriktning, vindstyrka, byighet, turbulens, höjdvariation, vindgradient
- Relation mellan luft- och markhastighet. Kurs och färdriktning samt avdrift.
- Svängteori
- Stabilitet
- Farligt väder: åska, vindförändringar, termiska förhållanden
- Säkerhet, farliga situationer.
- Materielkrav, kontroll, lämplig materiel.
- Regler: Regelverket, begreppen VMC och VFR med gränser, väjningsregler, haverirapportering.
- Uppträdande, allemansrätten, omdömme, erfarna piloters syn på flygning och säkerhet.

4.5 Avslutning

I anslutning till att utbildningen avslutas bör följande särskilt påpekas:

- Villkor för fortsatt flygning (se punkt 6)
- Hantering av Elevkort och krav för förnyelse av licens.

När deltagaren har uppfyllt kraven för att erhålla *Elevlicens hängflyg* skall instruktören fylla i ansökan om licens och elevkort och instruera deltagaren att sända ansökan med elevkort till kansliet. Valt försäkringsalternativ skall anges på ansökan.

5 Villkor för utfärdande av elevlicens

Deltagaren skall

- ha fyllt 16 år
- av instruktören godkänts på teoretiskt och praktiskt prov i enlighet med den här utbildningsplanen
- vara medlem i en klubb ansluten till Svenska Hängflygförbundet
- ha betalat obligatoriska försäkringar

Innehavare av *Elevlicens hängflyg* skall även ha kompetenstillägg *Backglidning* och/eller *Markbogsering*. Innehavare av *Elevlicens hängflyg* med kompetenstillägget *Markbogsering* skall även inneha kompetenstillägget *Höjdflygning*.

6 Efter utfärdande av licens

Inledningsvis skall föraren träna under flygförhållanden som motsvaras av utbildningen. Stegringstakten skall vara successiv. All flygning skall genomföras under förhållanden som kan anses lämpliga för nybörjare. All flygning skall ske platsbundet utom i samband med att föraren genomför sina sträckflygningar i samband med utbildning till *Pilotlicens hängflyg*. Mer detaljerad information om vad som får göras med *Elevlicens hängflyg* finns i VHB.